

Απόφαση 113199/Α25(4)/2009

Αναλυτικό Πρόγραμμα Σπουδών των Εκκλησιαστικών Γυμνασίων και Γενικών Εκκλησιαστικών Λυκείων (Δημοσιεύεται στο ΦΕΚ Β' αρ. 2051/24 Σεπτεμβρίου 2009)

ΑΠΟΦΑΣΗ 113199/Α25(4)/2009

Αναλυτικό Πρόγραμμα Σπουδών των Εκκλησιαστικών
Γυμνασίων και Γενικών Εκκλησιαστικών Λυκείων

Ο ΥΦΥΠΟΥΡΓΟΣ

ΕΘΝΙΚΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ

Έχοντας υπόψη:

1. Τις διατάξεις:

α) Των άρθρων 19 και 20 του ν. 3432/2006 (ΦΕΚ Α' 14) «Δομή και λειτουργία της Εκκλησιαστικής Εκπαίδευσης», σε συνδυασμό με τις διατάξεις του άρθρου 5 παρ. 7 του ν. 1566/1985, όπως τροποποιήθηκε με τις διατάξεις του άρθρου 7 παρ. 1 και 2 του ν. 2525/1997 (ΦΕΚ Α' 188) «Ενιαίο Λύκειο, πρόσβαση των αποφοίτων στην Τριτοβάθμια εκπαίδευση και άλλες διατάξεις».

β) Του άρθρου 90 του «Κώδικα νομοθεσίας για την Κυβέρνηση και τα κυβερνητικά όργανα» που κυρώθηκε με το άρθρο πρώτο του π.δ. 63/2005 (ΦΕΚ Α' 98) και γ) Της υπ' αριθμ. 5557/ΣΤ5/21.1.2009 (ΦΕΚ Β' 68) απόφασης του Πρωθυπουργού και του Υπουργού Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων «Καθορισμός αρμοδιοτήτων Υφυπουργών του Υπουργείου Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων».

2. Τη γνώμη του Εποπτικού Συμβουλίου Δευτεροβάθμιας Εκκλησιαστικής Εκπαίδευσης που διατυπώθηκε στις υπ' αριθμ. 1η/4.2.2009 και 3η/21.7.2009 συνεδριάσεις του και

3. Το γεγονός ότι από τις διατάξεις αυτής της απόφασης δεν προκαλείται δαπάνη σε βάρος του κρατικού προϋπολογισμού, αποφασίζουμε:

Το αναλυτικό πρόγραμμα σπουδών των μαθημάτων του ωρολογίου προγράμματος, σύμφωνα με την με την υ.α. 113205/Α2/16.9.2009 στα Εκκλησιαστικά Γυμνάσια και Γενικά Εκκλησιαστικά Λύκεια έχει ως εξής:

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Α'

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΑ ΓΥΜΝΑΣΙΑ

1. Η ύλη των μαθημάτων που διδάσκονται στα Εκκλησιαστικά Γυμνάσια, είναι η ίδια που ορίζεται κάθε φορά στα μαθήματα για τα Γυμνάσια Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης.

2. Κατ' εξαίρεση, η ύλη για τα μαθήματα θεολογικού / εκκλησιαστικού περιεχομένου, καθώς και για το μάθημα Βυζαντινής Μουσικής, έχει ως ακολούθως:

Α' ΓΥΜΝΑΣΙΟΥ

Μάθημα: Η ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΗ ΖΩΗ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ:

1. ΤΟ ΝΟΗΜΑ ΚΑΙ Η ΕΞΕΛΙΞΗ ΤΗΣ ΟΡΘΟΔΟΞΗΣ ΛΑΤΡΕΙΑΣ:

α) Χαρακτηριστικά

β) Χώρος τέλεσης και

γ) Το σύμβολο του Σταυρού (14η ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΥ–Παγκόσμιος Ύψωσις του Τιμίου Σταυρού)

2. ΤΑ «ΠΡΟΣΩΠΑ» ΤΗΣ ΛΑΤΡΕΙΑΣ:

α) Αγία Τριάδα, Θεοτόκος, Αγγελικά Δυνάμεις, Άγιοι και

β) Κληρικοί, λαϊκοί, ιεροψάλτες, νεωκόροι, επίτροποι

3. ΕΟΡΤΗ ΤΗΣ ΣΚΕΠΗΣ ΤΗΣ ΘΕΟΤΟΚΟΥ

4. ΣΥΝΑΞΙΣ ΤΩΝ ΠΑΜΜΕΓΙΣΤΩΝ ΤΑΞΙΑΡΧΩΝ: (8η ΝΟΕΜΒΡΙΟΥ)

5. ΜΝΗΜΗ ΤΟΥ ΑΓΙΟΥ ΝΕΚΤΑΡΙΟΥ: (9η ΝΟΕΜΒΡΙΟΥ–προστάτου των εκκλησιαστικών σχολείων)

6. ΙΕΡΟΣ ΝΑΟΣ:

α) Τμήματα αυτού και περιεχόμενα αντικείμενα και

β) Εικονογραφία Ιερού Ναού

7. ΙΕΡΑ ΑΜΦΙΑ ΤΩΝ ΚΛΗΡΙΚΩΝ ΚΑΙ Ο ΣΥΜΒΟΛΙΣΜΟΣ ΤΟΥΣ

8. ΜΝΗΜΗ ΤΟΥ ΑΓΙΟΥ ΝΙΚΟΛΑΟΥ (6η ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΥ–προστάτου των ναυτικών)

9. ΧΡΙΣΤΟΥΓΕΝΝΑ: Η ΕΟΡΤΗ ΤΗΣ ΕΝΑΝΘΡΩΠΗΣΗΣ ΤΟΥ ΘΕΟΥ:

α) Το νόημα της Νηστείας

β) Ο βίος του Αγ. Ιωάννου του Μονεμβασιώτη (επιμονή στη νηστεία)

γ) Προετοιμασία για τη Θεία Κοινωνία και

δ) «Το βλογημένο μαντρί» του Φώτη Κόντογλου

10. ΕΟΡΤΗ ΤΩΝ ΘΕΟΦΑΝΕΙΩΝ

11. ΙΕΡΑ ΣΚΕΥΗ

12. ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΑ ΒΙΒΛΙΑ ΚΛΗΡΙΚΩΝ ΚΑΙ ΙΕΡΟΨΑΛΤΩΝ

13. ΚΥΡΙΟΤΕΡΕΣ ΘΕΙΕΣ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΕΣ, ΠΡΟΠΑΡΑΣΚΕΥΗ ΤΟΥ ΛΕΙΤΟΥΡΓΟΥ, ΠΡΟΣΚΟΜΙΔΗ, ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ ΤΩΝ ΚΑΤΗΧΟΥΜΕΝΩΝ ΚΑΙ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ ΤΩΝ ΠΙΣΤΩΝ

14. ΕΟΡΤΗ ΤΩΝ ΤΡΙΩΝ ΙΕΡΑΡΧΩΝ (προστατών της παιδείας)

15. ΤΟ ΝΟΗΜΑ ΤΩΝ ΜΥΣΤΗΡΙΩΝ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ

16. ΜΕΓΑΛΗ ΤΕΣΣΑΡΑΚΟΣΤΗ:

α) Η πνευματική ζωή και η άσκηση στην Εκκλησία

β) Οι ακολουθίες της Μεγ. Τεσσαρακοστής (Μέγα Απόδειπνο, Θεία Λειτουργία των Προηγιασμένων Δώρων, Ακάθιστος Ύμνος, Μέγας Κανών) και

γ) Οι πέντε Κυριακές της Μεγάλης Τεσσαρακοστής

17. ΜΕΓΑΛΗ ΕΒΔΟΜΑΔΑ

18. Η ΑΝΑΣΤΑΣΗ ΤΟΥ ΧΡΙΣΤΟΥ ΚΑΙ Η ΑΝΑΣΤΑΣΗ ΤΟΥ ΑΝΘΡΩΠΙΝΟΥ ΓΕΝΟΥΣ

19. ΠΕΡΙΟΔΟΣ ΠΕΝΤΗΚΟΣΤΑΡΙΟΥ ΚΑΙ ΕΟΡΤΗ ΤΩΝ ΑΓΙΩΝ ΠΑΝΤΩΝ

Μάθημα: ΒΥΖΑΝΤΙΝΗ ΜΟΥΣΙΚΗ:

Εισαγωγή στο μάθημα Βυζαντινής Μουσικής

Θεωρία και Πράξη:

α) Σύντομη ιστορική αναδρομή στη Β.Ε.Μ. (Βυζαντινή Εκκλησιαστική Μουσική) β) Η Μουσική κλίμακα. Απαγγελία, Τόνοι, Τετράχορδα, Μαρτυρίες γ) Ασκήσεις με χρήση χαρακτήρων, Ποσότητας (ισότηας–αναβάσεως–καταβάσεως) δ) Ασκήσεις με χρήση χαρακτήρων, Χρόνου (αυξανόντων, διαιρούντων, μεικτών) ε) Ασκήσεις ανάβασης και κατάβασης 2–7 φωνές στ. Ασκήσεις με χρήση χαρακτήρων, Ποιότητας (τονικοί–καλλωπιστικοί)

ζ. Ασκήσεις με χρήση Σημείων αλλοιώσεως (υφέσεις, διέσεις) η. Προαιρετικά. Μέλη Συντόμου Αναστασιματρίου για επανάληψη των παραπάνω χαρακτήρων, προτεινόμενος ήχος Α', Αναβαθμοί, σύντομα Κεκραγάρια μετά των Στιχηρών, σύντομα Πασαπνοάρια μετά των Στιχηρών, Θεός Κύριος, Απολυτίκιο, Θεοτοκίο.

Β' ΓΥΜΝΑΣΙΟΥ

Μάθημα: ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΗΝ ΠΑΛΑΙΑ ΚΑΙ ΤΗΝ ΚΑΙΝΗ ΔΙΑΘΗΚΗ:

• Ο ΚΑΝΩΝ ΤΗΣ ΑΓΙΑΣ ΓΡΑΦΗΣ

• ΣΧΕΣΗ ΠΑΛΑΙΑΣ ΚΑΙ ΚΑΙΝΗΣ ΔΙΑΘΗΚΗΣ

• Η ΑΓΙΑ ΓΡΑΦΗ ΣΤΗ ΖΩΗ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ:

α) Χρήση στην λατρεία

β) Επιδράσεις στον χώρο λατρείας, στην εικονογραφία, στην υμνολογία και τη θεολογία

• ΧΡΙΣΤΟΛΟΓΙΚΕΣ ΠΡΟΤΥΠΩΣΕΙΣ ΣΤΗΝ ΠΑΛΑΙΑ ΔΙΑΘΗΚΗ

• ΒΙΒΛΙΑ ΚΑΙ ΣΥΓΓΡΑΦΕΙΣ ΤΗΣ ΠΑΛΑΙΑΣ ΔΙΑΘΗΚΗΣ:

α) Ιστορικά

β) Διδακτικά–Ποιητικά

γ) Προφητικά

Ο διδάσκων καλείται να παραθέσει αντιπροσωπευτικά κείμενα από τις ανωτέρω τρεις βασικές κατηγορίες των βιβλίων της Παλαιάς Διαθήκης. Προτείνονται οι εξής θεματικές ενότητες: Δημιουργία του κόσμου, πατριαρ-

χικές διηγήσεις, πορεία προς τη γη της επαγγελίας, Δεκάλογος, Βασιλειών Α' (Δαυίδ και Γολιάθ), Βασιλειών Γ' (Προφήτης Ηλίας), Μακκαβαίων Β' (μαρτύριοι των 7 Μακκαβαίων και της μητέρας των), Ψαλμοί (ο Ν', οι έξι Εξάψαλμοι), Ιώβ (δοκιμασίες, πειρασμοί, επέμβαση του Θεού), Παροιμίες (επιλογή παροιμιών από τον διδάσκοντα), Εκκλησιαστής (επιλογή παραγράφων από τον διδάσκοντα), Ησαΐας (όραμα και κήρυγμα του προφήτου, μεσσιανικές προφητείες του), Ιεζεκιήλ (κεφ. Α' περί συμβολισμού των 4 Ευαγγελιστών, κεφ. ΛΞ' περί αναστάσεως των νεκρών), Ιερεμίας (βιβλίο των Θρήνων – προτείνεται κεφ. Γ' 25–39), Δανιήλ (κεφ Γ' διήγηση των τριών παιδών), Ωσηέ (Κεφ. ΣΤ' 1–6 διδασκαλία περί της αγάπης στον Θεό), Αμώς (προσευχές του προφήτου και αμετανόησία του λαού), Μιχαΐας (προφητείες περί γεννήσεως και περί ελεύσεως του Μεσσία), Ιωνάς (περικοπή που αναγιγνώσκεται κατά την Θεία Λειτουργία του Μεγ. Βασιλείου την πρωία του Μεγ. Σαββάτου).

• ΒΙΒΛΙΑ ΚΑΙ ΣΥΓΓΡΑΦΕΙΣ ΤΗΣ ΚΑΙΝΗΣ ΔΙΑΘΗΚΗΣ:

α) Τα τέσσερα Ευαγγέλια και Πράξεις των Αποστόλων

β) Οι Επιστολές του Αποστόλου Παύλου

γ) Καθολικές Επιστολές

δ) Αποκάλυψη του Ιωάννου

Ο διδάσκων καλείται να αναλύσει: Τις Ευαγγελικές περικοπές των Κυριακών (του διδακτικού έτους), τις περικοπές των Πράξεων των Αποστόλων της περιόδου του Πεντηκοσταρίου, τις περικοπές επιστολών του Αποστόλου Παύλου, αναφορικά με τα καθήκοντα των ποιμένων, με τις προτροπές για σταθερότητα πίστεις και ελπίδος προς τον Θεό, για ενότητα του ποιμνίου εν Χριστώ και αυτές που αναγιγνώσκονται στα μυστήρια της βαπτίσεως, του γάμου και ορισμένες του ευχελαίου, τις περικοπές των Καθολικών Επιστολών αναφορικά με την πίστη και τη δικαιοσύνη στη ζωή των μελών της Εκκλησίας, την άσκηση της αγάπης, την αντιμετώπιση των αιρετικών διδασκαλιών και τον προφητικό χαρακτήρα και το περιεχόμενο συνοπτικά του βιβλίου της Αποκαλύψεως.

[Μία διδακτική ώρα εβδομαδιαίως (εκ των τριών), να διατίθεται για τη διδασκαλία των Ευαγγελικών Περικοπών των Κυριακών (κείμενο, ερμηνεία, γλωσσικά σχόλια, προσέγγιση, ιστορικό πλαίσιο, συμπεράσματα].

Μάθημα: ΒΥΖΑΝΤΙΝΗ ΜΟΥΣΙΚΗ:

Σύντομο Αναστασιματάριο:

Θεωρία: α) Περί γενών και ήχων. Οι ήχοι της Β.Ε.Μ. κατά σειρά διδασκαλίας. Ήχοι: Α', Πλ. α', δ', Πλ.δ', γ', Βαρύς, β', Πλ. β'. β) Περί φθωρών γ) Τυπικό. Οι τυπικές διατάξεις της ακολουθίας του Εσπερινού.

Πράξη: α) Εκ του Συντόμου Αναστασιματαρίου, σε κάθε ήχο, Κεκραγάρια, Πασηνοάρια, Θεός Κύριος, Αναστάσιμη Απολυτική, Θεοτόκιο β) Προσόμοια και Προσόμοια Καθίσματα κατ' ήχο γ) Προαιρετικά, Απόστιχα του Εσπερινού εκ του Συντόμου Αναστασιματαρίου, Αναβαθμοί και Δοξολογίες Αναστασιματαρίου.

Γ' ΓΥΜΝΑΣΙΟΥ

Μάθημα: ΑΓΙΟΛΟΓΙΑ:

• ΟΡΙΣΜΟΣ, ΣΚΟΠΟΣ ΚΑΙ ΠΗΓΕΣ ΤΗΣ ΑΓΙΟΛΟΓΙΑΣ

• ΑΓΙΟΛΟΓΙΚΑ ΚΕΙΜΕΝΑ:

α) Πράξεις Μαρτύρων: (γραπτά κείμενα περιγραφής της δικαστικής διαδικασίας που υφίσταντο οι Χριστιανοί, συμφώνως προς τα επίσημα πρακτικά).

β) Μαρτύρια: (γραπτές περιγραφές, από αυτόπτες και αυτήκοους «μάρτυρες» ή συγχρόνους συγγραφείς, των διαλαμβανομένων στα βασανιστήρια των Χριστιανών αλλά και της Θείας ενισχύσεως αυτών).

γ) Μαρτυρολογία (γραπτές συλλογές των ανωτέρω Πράξεων και Μαρτυρίων, τα οποία συνετάγησαν μετά την παρέλευση ικανού χρονικού διαστήματος από τη λήξη των διωγμών).

δ) Αποφθέγματα και Διηγήσεις Πατέρων: (ανθολογίες αποφθεγμάτων, διηγήσεων, θαυμάτων ως και αναφορών στις αρετές ασκητών – Πατέρων, Γερόντων, Αββάδων–

της ερήμου, που αποδίδουν διαχρονικά με βιωματικό και ουσιαστικό τρόπο το ευαγγελικό μήνυμα του Θεο-ανθρώπου).

ε) Βίοι Αγίων: (γραπτές περιγραφές, από εκκλησιαστικούς συγγραφείς, βιογραφικών στοιχείων κυρίως, όμως, αξιομνημόνευτων πράξεων κληρικών, ασκητών, μοναχών αλλά και λαϊκών, που διακρίθηκαν για τις αρετές και την αγιότητά των).

στ) Συναξάρια και Μηνολόγια (κείμενα που αναγιγνώσκονται στις Ιερές Ακολουθίες, συνηθέστερα στον Όρθρο, μετά την έκτη ωδή των Κανόνων και αναφέρονται, με σχετική συντομία, στον βίο του εορταζόμενου αγίου ή στο περιεχόμενο της εορτής. Κατ' ουσίαν, τα Συναξάρια ταυτίζονται με τα Μηνολόγια, τα οποία επίσης παραθέτουν, κατά ημερολογιακή σειρά, μικρότερης έκτασης κείμενα σχετικά με τις εορτές και τους αγίους).

ζ) Αγιολογική λογοτεχνία: (μυθιστορηματικές διηγήσεις επηρεασμένες μορφολογικά από τα ελληνιστικά πρότυπα και τις – ανατολικού τύπου– θεματικές αναφορές. Διακρίνονται σε Ιστορικά και Φανταστικά. Τα πρώτα συνιστούν συνθέσεις ορισμένων πραγματικών στοιχείων, που εντάσσονται όμως σε ένα φανταστικό πλαίσιο, ενώ στα δεύτερα δεν υφίσταται καν ιστορικό πλαίσιο και τα πρόσωπα αποτελούν προϊόντα της φανταστικής επινόησης του συγγραφέα).

η) Αγιολογικές συλλογές: (γραπτές συλλογές αγιολογικών έργων, καταχωρημένες σε ομοιογενείς ομάδες, που χρησιμοποιούσαν οι τοπικές εκκλησίες για λειτουργικούς, κατηχητικούς ή διδακτικούς σκοπούς).

θ) Επιγραφές: (επιγραφικές φράσεις που είτε ανευρέθησαν σε κατακόμβες και μεταγενέστερους τάφους, είτε «ανασύρθηκαν» από ολόκληρη τη Χριστιανική γραμματεία).

• ΣΥΓΓΡΑΦΕΙΣ ΑΓΙΟΛΟΓΙΚΩΝ ΚΕΙΜΕΝΩΝ:

α) Ευσέβιος Καισαρείας, β) Μ. Αθανάσιος γ) Μ. Βασίλειος δ) Άγιος Γρηγόριος Θεολόγος ε) Άγιος Ιωάννης Χρυσόστομος στ) Ησύχιος Ιεροσολύμων ζ) Άγιος Γρηγόριος Παλαμάς η) Παλλάδιος θ) Άγ. Γρηγόριος Νύσσης ι) Αστέριος Αμασείας ια) Πρόκλος Κωνσταντινουπόλεως ιβ) Θεοδώρητος Κύρου ιγ) Ιωάννης Μόσχος.

• ΟΙ ΑΓΙΟΙ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΚΑΙ Η ΠΡΟΣΦΟΡΑ ΤΟΥΣ:

α) Η Θεοτόκος στην Ορθόδοξη Εκκλησία.

β) Οι Άγγελοι και η αποστολή (έργο) τους.

γ) Προφύτες, Απόστολοι, Ιεράρχες, Όσιοι, Ομολογητές, Απολογητές, Μάρτυρες, Νεομάρτυρες.

δ) Τιμή προς τους αγίους

ε) Το Συνοδικό της Ζ' Οικουμενικής Συνόδου

• ΑΝΑΓΝΩΡΙΣΗ ΚΑΙ ΑΝΑΚΗΡΥΞΗ ΑΓΙΩΝ:

α) Αναγνώριση αγίων στην Ορθόδοξη Εκκλησία.

β) Αναγνώριση και ανακήρυξη αγίων στον Ρωμαιοκαθολικισμό

• ΘΑΥΜΑΤΑ ΤΩΝ ΑΓΙΩΝ:

α) Ορισμός του θαύματος.

β) Χριστός και Θαύμα.

γ) Η διδασκαλία των Πατέρων για τα θαύματα.

δ) Θαύματα των αγίων σήμερα.

ε) Αγιότητα και θέωση.

Ο διδάσκων καλείται να παρουσιάσει ορισμένα αγιολογικά κείμενα και να αναθέσει αντίστοιχα εργασίες στους μαθητές προς παρουσίαση και συζήτηση μέσα στην τάξη.

Μάθημα: ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΕΚΚΛΗΣΙΟΛΟΓΙΑΣ:

• Όρος «Εκκλησία»

• Η Εκκλησία ως Σώμα Χριστού

• Ίδρυση της Εκκλησίας

• Οργάνωση της Εκκλησίας

α) Βαθμοί της ιεροσύνης β) Το συνοδικό σύστημα γ)

Η Ενορία ως βασικό κύτταρο της Εκκλησίας

• Εκκλησία και λατρεία

• Πίστη, λατρεία και ζωή της Εκκλησίας

• Σχέσεις Εκκλησίας και Κράτους

• Εκκλησία και σύγχρονος κόσμος

Μάθημα: ΙΕΡΕΣ ΑΚΟΛΟΥΘΙΕΣ:

Απαιτείται: Η συνδιδασκαλία θεολόγου–κληρικού εκ–παιδευτικού (ή λαϊκού θεολόγου μετά κληρικού) και του διδάσκοντος το μάθημα της Βυζαντινής Μουσικής και η διεξαγωγή του μαθήματος εντός του παρεκκλησίου του σχολείου, ή του ναού που εκκλησιάζονται οι μαθητές.

Α. ΑΚΟΛΟΥΘΙΕΣ ΝΥΧΘΗΜΕΡΟΥ

• ΕΣΠΕΡΙΝΟΣ: (Έναρξη, Προοιμιακός Ψαλμός, Ειρηνικά, στιχολογία ψαλτηρίου, επιλύχνιοι ψαλμοί, Είσοδος, επιλύχνιος ευχαριστία, Προκείμενο, Αναγνώσματα, δεήσεις, λιτή, απόστιχα, Απολυτικά, Αρτοκλασία, Απόλυση)

• ΑΠΟΔΕΙΠΝΟ

• ΜΕΣΟΝΥΚΤΙΚΟ

• ΟΡΘΟΣ (Βασιλική ακολουθία, Εξάψαλμος, Το «Θεός Κύριος» και τα Απολυτικά, στιχολογία ψαλτηρίου, αναβαθμοί και προκείμενα, Ευαγγέλιο του Όρθρου, ο Ν΄ Ψαλμός, στιχολογία των ωδών και κανόνες, καταβασίες, η Θ΄ ωδή, Εξαποστειλάρια και Αίνοι, Δοξολογία Απόστιχα και Απολυτικά, δεήσεις και απόλυση)

• ΟΙ ΩΡΕΣ

Β. ΜΥΣΤΗΡΙΑ

• ΒΑΠΤΙΣΜΑ ΚΑΙ ΧΡΙΣΜΑ

• ΠΡΟΗΓΙΑΣΜΕΝΗ ΘΕΙΑ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ

• ΕΥΧΕΛΑΙΟ

• ΕΞΟΜΟΛΟΓΗΣΗ

• ΓΑΜΟΣ

• ΙΕΡΩΣΥΝΗ

Γ. ΑΛΛΕΣ ΑΚΟΛΟΥΘΙΕΣ ΚΑΙ ΠΕΡΙΣΤΑΤΙΚΕΣ ΕΥΧΕΣ

Μάθημα: ΒΥΖΑΝΤΙΝΗ ΜΟΥΣΙΚΗ:

Εισαγωγή στο Στιχηράριο:

Θεωρία: α) Συστατικά των ήχων β) Χρόες γ) Τυπικό. Οι τυπικές διατάξεις της ακολουθίας του Όρθρου.

Πράξη: Από το Αργοσύντομο Αναστασιματάριο, σε κάθε ήχο α) Κεκραγάρια β) Πασαπνοάρια γ) Σε κάθε ήχο, τα Δογματικά Δοξαστικά του Εσπερινού και τα Εωθινά Δοξαστικά του Όρθρου δ) Προαιρετικά Στιχηρά Κεκραγαρίων, Στιχηρά Πασαπνοαρίων.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Β΄

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΑ ΛΥΚΕΙΑ

Α΄ ΛΥΚΕΙΟΥ

Μάθημα: ΕΡΜΗΝΕΙΑ ΒΙΒΛΙΚΩΝ ΚΕΙΜΕΝΩΝ:

ΠΑΛΑΙΑ ΔΙΑΘΗΚΗ

1. Η ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ ΤΟΥ ΚΟΣΜΟΥ ΚΑΙ ΤΟΥ ΑΝΘΡΩΠΟΥ:

ΓΕΝ. Α΄ 1–31, Β΄ 7–9,15–17,19–24, Γ΄ 1–20

2. α) ΔΙΑΘΗΚΗ ΘΕΟΥ ΚΑΙ ΑΒΡΑΑΜ: ΓΕΝ. ΙΒ΄ 1–6, ΙΖ΄ 1–11, 19, ΚΒ΄ 15–19

β) ΔΙΑΘΗΚΗ ΘΕΟΥ ΚΑΙ ΜΩΨΗ: ΕΞΟΔ. Κ΄ 1–18, ΚΔ΄ 1–9

3. ΥΜΝΟΣ ΠΡΟΣ ΤΟΝ ΘΕΟ ΜΕΤΑ ΤΗ ΔΙΑΒΑΣΗ ΤΗΣ

ΕΡΥΘΡΑΣ ΘΑΛΑΣΣΗΣ: ΕΞΟΔ. ΙΕ΄ 1–20

4. ΥΜΝΟΣ ΤΗΣ ΠΡΟΦΗΤΙΔΟΣ ΑΝΝΗΣ: Α΄ ΒΑΣ. Β΄ 1–11

5. ΨΑΛΜΟΣ 50ος

6. Η ΚΛΗΣΗ ΤΟΥ ΠΡΟΦΗΤΟΥ ΗΣΑΪΟΥ ΚΑΙ ΠΕΡΙ ΕΜ–ΜΑΝΟΥΗΛ ΠΡΟΦΗΤΕΙΕΣ ΑΥΤΟΥ: ΗΣΑΪΑΣ ΣΤ΄ 1–13 και ΙΑ΄ 1–9

ΚΑΙΝΗ ΔΙΑΘΗΚΗ

1. Η ΓΕΝΝΗΣΗ ΚΑΙ Η ΒΑΠΤΙΣΗ ΤΟΥ ΧΡΙΣΤΟΥ: ΛΟΥΚ. Β΄ 1–20, ΜΑΤΘ. Γ΄ 13–17

2. α) Η ΠΑΡΑΒΟΛΗ ΤΟΥ ΣΠΟΡΕΩΣ: ΛΟΥΚ. Η΄ 5–15

β) Η ΠΑΡΑΒΟΛΗ ΤΟΥ ΚΑΛΟΥ ΣΑΜΑΡΕΪΤΗ: ΛΟΥΚ. Ι΄ 25–37

3. Η ΕΠΙ ΤΟΥ ΟΡΟΥΣ ΟΜΙΛΙΑ (ΠΕΡΙ ΕΛΕΗΜΟΣΥΝΗΣ, ΠΡΟΣΕΥΧΗΣ ΚΑΙ ΝΗΣΤΕΙΑΣ) : ΜΑΤΘ. ΣΤ΄ 1–18

4. ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΝΟΤΗΤΑ ΚΑΙ ΤΗΝ ΑΓΑΠΗ:

ΙΩΑΝ. ΙΖ΄ 1–26

5. Η ΣΤΑΥΡΩΣΗ ΚΑΙ Η ΑΝΑΣΤΑΣΗ ΤΟΥ ΧΡΙΣΤΟΥ: ΜΑΡΚ. ΙΕ΄ 21–41, ΜΑΡΚ. ΙΣΤ΄ 1–8

6. Η ΙΔΡΥΣΗ ΤΗΣ ΠΡΩΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ: ΠΡΑΞ. Β΄ 1–11

Μάθημα: ΒΥΖΑΝΤΙΝΗ ΜΟΥΣΙΚΗ:

Εισαγωγή στο Ειρμολόγιο:

Θεωρία: α) Συνεπτυγμένος ρυθμός β) Περί Συστημάτων γ) Τυπικό Τα Αναγνώσματα μέσα στις Ιερές Ακολου–

θίες, Εμμελής ανάγνωση, πεζή ανάγνωση (Απόστολος, Ευαγγέλιο, Προφητείες, Ψαλμοί).

Πράξη: α) Σύντομες καταβασίες β) Πολυέλεοι γ) Προ–αιρετικά Αργές Δοξολογίες κατ΄ επιλογή.

Β΄ ΛΥΚΕΙΟΥ

Μάθημα: ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΗ – ΤΕΛΕΤΟΥΡΓΙΚΗ:

1. ΟΡΙΣΜΟΣ, ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ, ΠΗΓΕΣ ΚΑΙ ΧΡΗΣΙΜΟΤΗΤΑ ΤΗΣ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΗΣ

2. ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΗΣ ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΗΣ ΛΑΤΡΕΙΑΣ

3. Ο ΤΟΠΟΣ ΤΗΣ ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΗΣ ΛΑΤΡΕΙΑΣ:

α) Ο χριστιανικός ναός

β) Τα μέρη και τα αντικείμενα του χριστιανικού ναού

γ) Η αγιογραφία του ναού

4. ΙΕΡΑ ΣΚΕΥΗ, ΑΜΦΙΑ ΚΑΙ ΒΙΒΛΙΑ

5. ΟΙ ΚΑΙΡΟΙ ΤΗΣ ΘΕΙΑΣ ΛΑΤΡΕΙΑΣ (ΕΟΡΤΕΣ):

α) Ο εβδομαδιαίος εορταστικός κύκλος

β) Οι κινητές ετήσιες εορτές

γ) Οι ακίνητες ετήσιες εορτές (Δεσποτικές, Θεομητο–ρικές, εορτές αγίων)

6. ΟΙ ΙΕΡΕΣ ΑΚΟΛΟΥΘΙΕΣ

7. ΟΙ ΑΚΟΛΟΥΘΙΕΣ ΤΟΥ ΝΥΧΘΗΜΕΡΟΥ:

α) Εσπερινός

β) Μικρό και Μεγάλο Απόδειπνο

γ) Μεσονυκτικό

δ) Όρθρος

ε) Θεία Λειτουργία (Προπαρασκευή λειτουργού, Προ–σκομιδή, Λειτουργία των κατηχουμένων, Λειτουργία των πιστών

στ) Ιερατικό συλλειτουργο

ζ) Αρχιερατικές χοροστασίες στον εσπερινό, στον όρθρο και στη Θεία Λειτουργία και

η) Αρχιερατική Θεία Λειτουργία

8. ΟΙ ΑΚΟΛΟΥΘΙΕΣ ΤΟΥ ΔΩΔΕΚΑΗΜΕΡΟΥ:

α) Οι ακολουθίες των Χριστουγέννων

β) Οι ακολουθίες της 1ης Ιανουαρίου

γ) Οι ακολουθίες των Θεοφανείων

9. ΟΙ ΑΚΟΛΟΥΘΙΕΣ ΤΗΣ ΜΕΓΑΛΗΣ ΤΕΣΣΑΡΑΚΟΣΤΗΣ:

α) Οι κατανυκτικοί εσπερινοί

β) Οι πρωινές ακολουθίες του όρθρου, των ωρών και των εσπερινών (χωρίς Προηγιασμένη Θ. Λειτουργία)

γ) Η Θεία Λειτουργία των Προηγιασμένων

10. ΟΙ ΑΚΟΛΟΥΘΙΕΣ ΤΗΣ ΜΕΓΑΛΗΣ ΕΒΔΟΜΑΔΟΣ

11. ΟΙ ΑΚΟΛΟΥΘΙΕΣ ΤΟΥ ΠΕΝΤΗΚΟΣΤΑΡΙΟΥ:

α) Η ακολουθία του Πάσχα

β) Ο εσπερινός του Πάσχα

γ) Οι ακολουθίες της Διακαινησίμου

δ) Οι ακολουθίες μέχρι την Πεντηκοστή

12. ΤΑ ΑΛΛΑ ΜΥΣΤΗΡΙΑ:

α) Το Βάπτισμα και το Χρίσμα

β) Η εξομολόγηση

γ) Οι χειροτονίες και χειροθεσίες

δ) Ο γάμος

ε) Το ευχέλαιο

13. ΟΙ ΑΛΛΕΣ ΑΚΟΛΟΥΘΙΕΣ:

α) Ακολουθία των εγκαινίων ναού

β) Μικρή και Μεγάλη Παράκληση

γ) Αγιασμοί

δ) Ευχές «επί τη γεννήσει παιδίου»

ε) Ευχές και ακολουθίες διάφορες

στ) Λιτανείες διάφορες

ζ) Νεκρώσιμες και επιμνημόσυνες ακολουθίες

Μάθημα: ΒΥΖΑΝΤΙΝΗ ΜΟΥΣΙΚΗ:

Εισαγωγή στη Παπαδική:

Θεωρία: α) Θεωρία κατ΄ ήχο β) Τα είδη της μελοποιίας

γ) Ορθογραφία της ΒΕΜ δ) Τυπικό. Οι τυπικές διατάξεις της Θ. Λειτουργίας, Ιωάννου του Χρυσσοστόμου και Μ.

Βασιλείου.

Πράξη: α) Χερουβικά κατ΄ ήχο και κατ΄ επιλογή. Β)

Λειτουργικά, Άξιον εστί κατ΄ ήχο και κατ΄ επιλογή γ)

Προαιρετικά Κοινωνικά Κυριακών και Εβδομάδος, κατ΄

ήχο και κατ΄ επιλογή.

Γ' ΛΥΚΕΙΟΥ

Μάθημα: ΕΡΜΗΝΕΙΑ ΠΑΤΕΡΙΚΩΝ ΚΕΙΜΕΝΩΝ:

1. ΠΟΛΙΤΕΙΑ ΧΡΙΣΤΙΑΝΩΝ (ΟΙ ΧΡΙΣΤΙΑΝΟΙ ΕΝΤΟΣ ΤΗΣ ΚΟΙΝΩΝΙΑΣ)

Επιστολή προς Διόγνητον (ΒΕΠΕΣ ζ' 253–254), Ιωάννου Χρυσοστόμου ΙΖ' ομιλία «εις τους ανδριάντας» (Ε.Π. 49, 176–178), Μεγ. Βασιλείου Ομιλία εις το «πρόσεχε σεαυτὸν» (Ε.Π. 31, 205–208)

2. ΠΕΡΙ ΠΑΙΔΕΙΑΣ

(Η ΠΑΙΔΕΥΣΗ ΕΙΝΑΙ ΤΟ ΠΡΩΤΟ ΑΓΑΘΟ: [Γρηγορίου Θεολόγου: επιτάφιος λόγος εις τον Μέγα Βασίλειο (Ε.Π. 36, 508–509)], Η ΩΦΕΛΕΙΑ ΕΚ ΤΗΣ ΘΥΡΑΘΕΝ ΠΑΙΔΕΙΑΣ: [Μεγ. Βασιλείου ομιλία «προς τους νέους, ὅπως αν εξ ελληνικῶν ωφελῶντων λόγων» (Ε.Π. 31, 568)])

3. ΠΕΡΙ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

(ΕΡΓΑΣΙΑ ΚΑΙ ΑΡΓΙΑ: [Ιωάννου Χρυσοστόμου, α' λόγος εις το «ασπάσασθε Πρίσκιλλαν και Ακύλαν» (Ρωμ. ιστ', 3 – Ε.Π. 51, 193–194 και 196)], Η ΕΠΙΜΕΛΗΣ ΜΕΛΕΤΗ ΚΑΙ ΑΣΚΗΣΗ ΠΡΟΫΠΟΘΕΣΙΣ ΕΠΙΤΥΧΙΑΣ ΤΟΥ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΟΣ: [Ισιδώρου Πηλουσιώτου γ' βιβλίο επιστολών (αριθ. 96, Ε.Π. 78, 805)], ΚΡΙΤΗΡΙΟ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΟΥ ΠΡΟΣΑΝΑΤΟΛΙΣΜΟΥ: [Γρηγορίου Θεολόγου υπ' αριθ. ροη' επιστολή «Ευδοξίω ρήτορι» (Ε.Π. 37, 289)]. Η ΤΕΧΝΙΚΗ ΠΡΟΟΔΟΣ ΩΣ ΣΥΝΕΧΕΙΑ ΤΟΥ ΕΡΓΟΥ ΤΟΥ ΘΕΟΥ [Γρηγορίου Νύσσης α' λόγος «περί φιλοπτωχίας και ευποΐας» (Ε.Π. 46, 464)].

4. ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΣΜΟΣ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΑ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ

(ΕΝΟΤΗΤΑ ΚΑΙ ΕΙΡΗΝΗ: [Ιωάννου Χρυσοστόμου, υπόμνημα εις την προς Εφεσίους Επιστολή (Ε.Π. 62, 72–73)], ΕΙΡΗΝΗ ΚΑΙ ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗ [Ισιδώρου Πηλουσιώτου γ' βιβλίο επιστολών (αριθ. σμστ', Ε.Π. 78, 924–925)], ΠΕΡΙ ΠΛΕΟΝΕΞΙΑΣ: [Μεγ. Βασιλείου ομιλία περί πλεονεξίας (Ε.Π. 31, 276–277)], ΠΕΡΙΘΑΛΨΗ ΠΑΣΧΟΝΤΩΝ: [Γρηγορίου Θεολόγου ιδ' λόγος περί φιλοπτωχίας (Ε.Π. 35, 908–909)])

5. ΠΕΡΙ ΦΙΛΙΑΣ

(Η ΕΚΛΟΓΗ ΤΩΝ ΦΙΛΩΝ: [Μεγ. Φωτίου στ' ομιλία προς Μιχαήλ άρχοντα Βουλγαρίας (Ι. Βαλέττα, Φωτίου επιστολάι, Λονδίνο 1864, σ.229–230)], ΕΛΕΓΧΟΙ ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΩΝ ΦΙΛΩΝ: [Ιωάννου Χρυσοστόμου, ομιλία εις το «Σαύλε, Σαύλε τί με διώκεις;» (Πραξ. θ', 4 – Ε.Π. 51, 131)])

6. ΠΕΡΙ ΙΕΡΩΣΥΝΗΣ (ΠΕΡΙ ΙΕΡΩΣΥΝΗΣ [Ιωάννου Χρυσοστόμου, λόγος Β' α,β,γ, λόγος Γ' δ,ε, λόγος Δ' γ,δ,ε, λόγος Ε' α,β,γ,δ, λόγος ΣΤ' α,β,γ,δ (Ε.Π. 48)])

7. ΠΕΡΙ ΓΑΜΟΥ (ΤΟ ΜΥΣΤΗΡΙΟ ΤΟΥ ΓΑΜΟΥ ως και ΠΡΟΫΠΟΘΕΣΙΣ ΚΑΙ ΓΝΩΡΙΣΜΑΤΑ ΤΟΥ ΕΠΙΤΥΧΟΥΣ ΓΑΜΟΥ [Ιωάννου Χρυσοστόμου, λόγος «περί του ποίας δεί άγεσθαι γυναίκας» (Ε.Π. 51, 230–232 και 240)])

8. ΕΝ ΧΡΙΣΤΩ ΖΩΗ

(ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΕΝ ΧΡΙΣΤΩ ΖΩΗΣ: [Νικολάου Καβάσιλα, λόγος Δ' και ΣΤ' (Ε.Π. 150)])

Μάθημα: ΣΤΑΘΜΟΙ ΤΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ:

1. ΙΗΣΟΥΣ ΧΡΙΣΤΟΣ Ο ΙΔΡΥΤΗΣ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ:

α) Διάδοση του Χριστιανισμού στην Παλαιστίνη και στους Εθνικούς
β) Απόστολος Παύλος: Η ζωή και η ιεραποστολική του δράση

γ) Η Αποστολική Σύνοδος και η σημασία της

δ) Διοικητική οργάνωση της Πρωτοχριστιανικής Εκκλησίας

2. ΠΕΡΙΟΔΟΣ ΤΩΝ ΔΙΩΓΜΩΝ

3. ΜΕΓΑΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ: Η πολιτική του περί ανεξίθρησκίας και η ανέλιξη του Χριστιανισμού

4. ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΚΑΙ ΑΙΡΕΣΕΙΣ:

α) Αρειανισμός, β) Νεστοριανισμός, γ) Μονοφυσιτισμός

5. ΤΟ ΣΥΝΟΔΙΚΟ ΣΥΣΤΗΜΑ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ

α) Η σημασία των Οικουμενικών Συνόδων

β) Συνοπτική παρουσίαση των θεολογικών αποφάσεων των επτά Οικουμενικών Συνόδων

6. ΠΕΡΙΟΔΟΣ ΕΙΚΟΝΟΜΑΧΙΑΣ

7. ΔΙΑΔΟΣΗ ΤΟΥ ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΣΜΟΥ ΣΤΟΥΣ ΣΛΑΒΟΥΣ

8. ΤΟ ΣΧΙΣΜΑ ΑΝΑΤΟΛΙΚΗΣ ΚΑΙ ΔΥΤΙΚΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ

α) Πρωταγωνιστές, β) Αίτια, γ) Προσπάθειες ενώσεως των Εκκλησιών

9. ΣΤΑΥΡΟΦΟΡΙΕΣ

10. ΑΛΩΣΗ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΩΣ ΚΑΙ ΑΓΩΝΑΣ ΕΠΙΒΙΩΣΗΣ ΤΟΥ ΓΕΝΟΥΣ ΚΑΙ ΔΙΑΤΗΡΗΣΗΣ ΤΗΣ ΠΙΣΤΗΣ

11. Η ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

Μάθημα: ΒΥΖΑΝΤΙΝΗ ΜΟΥΣΙΚΗ:

Εισαγωγή στο Μαθηματάριο:

Θεωρία: α) Μορφολογική προσέγγιση στα είδη της μελοποιίας β) Ο Χορός των Ψαλτών και η διεύθυνσή του γ) Τυπικό Οι τυπικές διατάξεις των ακολουθιών της Μεγάλης Τεσσαρακοστής των Προηγιασμένων Δώρων και της Μεγάλης Εβδομάδας.

Πράξη: α) Τα Χερουβικά – και Ιδιόμελα της Μ. Τεσσαρακοστής και Μ. Εβδομάδας κατ' επιλογή β) Κλασικά Μαθήματα και Καλοφωνικοί Ειρμοί κατ' επιλογή (Βυζαντινών–Μεταβυζαντινών μελουργών).

Η απόφαση ισχύει από την έναρξη του σχολικού έτους 2009–2010.

Η απόφαση αυτή να δημοσιευθεί στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως.

Μαρούσι, 16 Σεπτεμβρίου 2009

Ο ΥΦΥΠΟΥΡΓΟΣ
ΑΝΔΡΕΑΣ Θ. ΛΥΚΟΥΡΕΝΤΖΟΣ